

Verdens korteste latinske syntaks

Brug (og oversættelse) af verbets former på latin

Finite former ¹				
	Aktiv		Passiv	
Præsens indikativ	<i>amo</i>	jeg elsker	<i>amor</i>	jeg elskes
Præsens konjunktiv ²	<i>amem</i>	jeg skal elske / gid jeg må elske	<i>amer</i>	jeg skal elskes / gid jeg må blive elsket
Imperfektum indikativ	<i>amabam</i>	jeg (gik og) elskede	<i>amabar</i>	jeg (gik og) blev elsket
Imperfektum konjunktiv ²	<i>amarem</i>	jeg skulle elske / gid jeg måtte elske	<i>amarer</i>	jeg skulle elskes / gid jeg måtte elskes
Futurum	<i>amabo</i>	jeg vil elske	<i>amabor</i>	jeg vil blive elsket
Perfektum indikativ	<i>amavi</i>	jeg elskede / jeg har elsket	<i>amatus sum</i>	jeg blev elsket / jeg er blevet elsket
Perfektum konjunktiv ²	<i>amaverim</i>	jeg har skullet elske / gid jeg har måttet elske	<i>amatus sim</i>	jeg skulle elskes / gid jeg har skullet elskes
Plusquamperfektum indikativ	<i>amaveram</i>	jeg havde elsket	<i>amatus eram</i>	jeg var blevet elsket
Plusquamperfektum konjunktiv ²	<i>amavissem</i>	jeg havde skullet elske/ gid jeg havde måttet elske	<i>amatus essem</i>	jeg havde skullet elskes / gid jeg havde skullet elskes
Futurum exactum	<i>amavero</i>	jeg vil have elsket / jeg elsker (i <i>si</i> -sætninger)	<i>amatus ero</i>	jeg vil være blevet elsket / jeg bliver elsket (i <i>si</i> -sætn.)
Imperativ	<i>ama!</i>	elsk!	<i>amare!</i>	bliv elsket!
Infinitte former				
Substantiviske former ³				
Præsens infinitiv	<i>amare</i>	at elske	<i>amari</i>	at elskes / at blive elsket
Perfektum infinitiv	<i>amavisse</i>	at have elsket	<i>amatus esse</i>	at være blevet elsket
Futurum infinitiv	<i>amaturus esse</i>	at ville elske	<i>amatum iri</i>	at ville blive elsket
Gerundium	<i>amandum</i>	at elske	-	-
Adjektiviske former ⁴				
Præsens participium	<i>amans</i>	elskende / idet NN elsker	-	-
Perfektum participium	-	-	<i>amatus</i>	elsket / idet NN blev elsket
Futurum participium	<i>amaturus</i>	villende elske / idet NN vil elske	-	-
Gerundiv	-	-	<i>amandus</i>	burdende elskes / idet NN bør elskes
Adverbielle former				
1. supinum	<i>amatum</i>	for at elske	-	-
2. supinum ⁵	<i>amatu (facilis)</i>	(let) at elske	-	-
¹ Finiteformer er altid verballed (V) i sætningerne.		⁴ Adjektiviske former af verbet lægger sig til substantiver – ligesom adjektiver: <i>homo mortuus</i> 'den døde mand', <i>femina moriens</i> 'den døende kvinde'. Disse former er ikke nær så hyppige på dansk som på latin – vi må ofte omskrive. I stedet for 'elskende' kan man f. eks. sige 'Idet (en eller anden) elsker'. Man kan også prøve med andre ord, f. eks. <i>da</i> , <i>når</i> , <i>fordi</i> , <i>hvis</i> , <i>som</i> , <i>der</i> osv.		
² Konjunktiv kan være <i>jussiv</i> (udtrykke en befaling) eller <i>optativisk</i> (udtrykke et ønske). I <i>hovedsætninger</i> skal konjunktiv altid oversættes; den bedste oversættelse er ofte 'må' eller 'skal', som det sker her i eksemplerne. I ledsætninger skal konjunktiv ofte ikke oversættes!				
³ Substantiviske former opfører sig som substantiver. <i>Infinitiv</i> bruges som subjekt og objekt i sætninger. I alle andre tilfælde bruges 'den bøjede infinitiv', <i>gerundium</i> .		⁵ 2. supinum findes kun ved adjektiver (som i eksemplet). Formen er sjælden.		

Brug (og oversættelse) af substantivets former på latin

Form	Funktion	Oversættelse
Nominativ	<i>Subjekt (S)</i>	Ordet sættes i subjektets felt i den danske sætning
	<i>Subjektsprædikat (SP)</i>	Sættes i subjektsprædikatets felt
Akkusativ	<i>Objekt (O)</i>	Sættes i objektets felt
	<i>Objektsprædikat (OP)</i>	Sættes i objektsprædikatets felt
	<i>Retningsakkusativ</i>	Kun om byer og små øer: <i>Romam</i> 'til Rom'. Sættes i adverbialfeltet
	<i>Varighed</i>	F. eks. <i>multos dies</i> 'mange dage' Sættes i adverbialfeltet
	<i>Efter præpositioner</i>	Hvilke fremgår af ordbogen. I adverbialfeltet.
Genitiv	<i>Adjektivisk tilknytning til andet substantiv</i>	F. eks. <i>aedes Ciceronis</i> 'Ciceros hus', <i>caedes Caesaris</i> , 'mordet på Cæsar' Sættes i ejefald foran det ord, det bestemmer, eller efter det med en præposition (ofte <i>af</i> , men også <i>på</i> , <i>mellem</i> , <i>over</i> o. lign.)
Dativ	<i>Indirekte objekt (dativobjekt) (IO)</i>	Sættes i det ind. objekts felt i sætningen eller oversættes med 'for' eller 'til' og sættes i adverbialfeltet
	<i>Final dativ</i>	Om, hvad noget er godt for, f. eks. <i>usui</i> 'til gavn'. Sættes i adverbialfeltet
Ablativ	<i>Instrumental ablativ</i>	Om det redskab, man bruger til noget, f. eks. <i>manu</i> 'med hånden'. Oversættes med en præposition, ofte <i>med</i> , <i>ved</i> , <i>ved hjælp af</i> . Sættes i adverbialfeltet
	<i>Lokativisk ablativ</i>	Om det sted, man opholder sig, f. eks. <i>Athenis</i> , 'i Athen', eller den tid, man er i, f. eks. <i>eo tempore</i> 'på den tid'. Sættes i adverbialfeltet
	<i>Separativ ablativ</i>	Om det, man fjerner sig fra, f. eks. <i>Roma</i> 'fra Rom', eller det, man mangler eller savner, f. eks. <i>amore careo</i> 'jeg savner kærlighed'. Sættes normalt i adverbialfeltet
	<i>Absolut ablativ</i>	To ord i ablativ oversættes bedst med en ledsætning (f. eks. 'da ...'); <i>re confecta</i> 'da sagen er gjort færdig'. (Sml. dansk 'alt iberegnet', 'alt taget i betragtning') Sættes i adverbialfeltet
	<i>Efter præpositioner</i>	Hvilke fremgår af ordbogen. I adverbialfeltet
Genitiv, dativ, ablativ	<i>Efter bestemte verber (à la objekt)</i>	F. eks. <i>patris</i> (gen.) <i>memini</i> 'jeg husker faderen', <i>filio</i> (dat.) <i>ignosco</i> 'jeg tilgiver sønnen', <i>manu</i> (abl.) <i>utor</i> 'jeg bruger hånden' Hvilke verber ses i ordbogen. I objekt-feltet.

De tre almindeligste danske sætningsstrukturer

HS type 1	Parataktisk konj.		S	V1	Sætn.adv. (f. eks. 'ikke', 'jo')	V2	IO	O/SP	OP	Adv.
HS type 2	Parataktisk konj.	Fyldt forfelt/spørgsmål	V1	S	Sætn.adv. (f. eks. 'ikke', 'jo')	V2	IO	O/SP	OP	Adv.
LS	Hypotaktisk konj. (eller rel. pron.)		S	Sætn.adv. (f. eks. 'ikke', 'jo')	V1	V2	IO	O/SP	OP	Adv.

De hvide felter skal være udfyldt på dansk; de lysegrå skal være udfyldt, hvis andre ord i sætningen kræver det (f. eks. et transitivt verbum osv.); de mørkegrå er aldrig nødvendige af *grammatiske* grunde. -- Forfeltet kan rumme ethvert af de øvrige felter, der så står tomt. -- Ledsætninger står for det meste i forfeltet eller i adverbiefeltet – selv om de ikke er adverbielle, men er objekt eller subjekt i HS. Ledsætninger er netop 'led': syntagmer, der udfylder en bestemt funktion i sætningen.